

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК ХІІ. Ч. 232. Джерси Сіті Н. Дж., п'ятниця, 6 жовтня 1933.

VOL. XII. No. 232. Jersey City, N. J., Friday, October 6, 1933.

THREE CENTS.

УРЯД ПОШИРЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ НА КОРИСТЬ РОБІТНИКІВ

ВАШІНГТОН. — Міс Перкінс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвельта, виступила перед річною конвенцією Американської Федерації Праці з довгою промовою про відношення теперішнього уряду до робітництва й робітничих питань.

Міс Перкінс подала до відома, що чутки про наближаючися обмежування урядових бюр для робітничих справ є неправдиві. Навпаки, уряд задумав завести ще одне бюро, яке має обслуговувати робітників через збирання для них потрібних інформацій, економічних, фінансових й промислових, тобто, як Департамент Рільництва й Департамент Торговлі роблять це для фермерів та купців.

У відповідь на заяву міс Перкінс предсідник Федерації заявив представницю уряду, що зорганізовані робітники будуть підтримувати уряд у його політиці щодо „Найри“ до повного успіху цієї політики.

Група юній предложила конвенції резолюцію, яка висказує своє невдоволення з повільного розвитку публичних робіт.

Юні вчителі предложили конвенції резолюцію, щоб американські юні бойкотували німецькі вироби для протесту проти „жорстоких оргій“ гітлерівського уряду.

КРОВАВІ ПАДІ НА ТЛІ СТРАЙКІВ.

ПІТТСБґ (Пд.). — Пікетка з триста людей не хотіла допустити стріляти стрілками починати роботу в фабриці Спінг-Чейфент Стіт Ко. Помічники шерифа, що стояли коло брами фабрики, стали кидати на пікетів сілізні бомби, а потім почали стріляти. Як розійшлися димом, на вулиці лежали два тяжко ранені робітники: Ал Кері, 30-літній робітник цієї фабрики, з розбитою головою, та 37-літній Лука Старченко з пострілом у череві. Рана цього останнього небезпечна, бо оборонці фабрики живили, казали, кулю „дум-дум“, себто кулю так прирізали, що вона розбухала всередині.

Між пікетками й стрілками митвею копали в Солов'ї, в сейфі Індіана, прийшло до кровової білки, в якій загинув 30-літній майнер, Френк Сталдер.

Повстання заворушення вигукли теж в углевім окрузі підевного Іліноюу. Так звана „Поступова майнерська юнія“ оголосила страйк, на який не годилися юнія, зв'язана з „Юнайтед Майн Воркерс“. Зараз на другий день вибухли бомби під б'домашніми страйкувальних майнерів. Щоби покінчити боротьбу, сейтвий губернатор скликав конференцію з представників власників копалин та обох юній.

СЛІДСТВО НАД ПОЧТОЮ.

ВАШІНГТОН. — Спеціальний сенатський комітет веде вже п'ятий день слідство над почтовим урядом, а спеціально над роздаванням федеральних урядом контрактів на перевіз пошти через море.

Перед комітетом виступають свідки з закидами, що почтовий уряд часто руководився при розділі таких контрактів протекцією та фаворитизмом приятелів урядової партії.

ОРГАНІЗУЮТЬ НОВИЙ УРЯД ДЛЯ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ.

ВАШІНГТОН. — Федеральний уряд утворив спеціальну корпорацію для розділу федеральної допомоги безробітним через роздавання одягу, їжі й тепліни.

У дирекцію корпорації ввійшли представники департаментів рільництва, праці й торгівлі.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ПОЖАР ЛІСА В КАЛІФОРНІІ. ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Пожар корчі в парку Гріфита, по остаточних обчисленнях, заподіяв смерть 27 особам.

Як підозрюють за викликання пожежу арештовано Роберта Бара, безробітного фільмового оператора, який, кажуть, підложив цей огонь. Бар каже, що він підложив огонь у парку, але він не відповідає за катастрофічний пожар, котрий почався яких 8 годин скорше.

СПЕКА В КАЛІФОРНІІ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — „Баське літо“, яке в Америці називають „індійським літом“, принесло небезпечну спеку по всій Каліфорнії. Серпень був тут одним з найжарящих місяців у людській пам'яті, а жовтень підняв термометер до 100 ступенів Фаренгейта.

САМОУБИВСТВО ПОЛЬСЬКОГО ГРАФА.

НІО ЙОРК. — Вистрілом у серце покінчив зі собою граф Мечислав Генрик Топор Лякопанський, бувший офіцер польської кавалерії. Самоубиства dokonав у власнім апартаменті. Його знайдено вже неживим, одитого почасти в уніформі польської армії. На кріслі лежала близка з медалями на грудях. З майже нечиткого листа до його адвоката виходить, що причиною самоубиства могли бути фінансові труднощі. Витинки з газет, які знайдено в кімнаті, говорили про розвід його жінки, котра заклала йому в суді розстрату її майна.

ЮГОСЛАВІНСЬКИЙ КОРОЛЬ В БОЛГАРІІ Й У ТУРЕЧЧИНІ.

Югославинський король Олександр мав у Варні побачення з болгарським царем і телер вихав своїм воєнним кораблем до Босфору, де має стрітіння з президентом Туреччини, Кемалем Пашою. Король Олександр старастарся втігнути Болгарію в число членів Малої Антанти, а також підписати з Туреччиною договір приязни, щоб на Балканах утримати спокій на випадок нового європейського, чи навіть міжнародного воєнного конфлікту.

З ПОДВИГІВ ПЕДАГОГІЧНОСТІ.

З початком цього шкільного року прийшов до Тустоголов, пов. Бража, на місце доперішнього управителя школи, п. Осипа Держака, новий учитель, Казімер Скрижинський, що вже першого дня показав себе обличч. Дня 21. серпня ц. р., себто першого дня науки, називав українських дітей прилюдно „кабане“, „г-же“ і т. п. зневажливими словами, на казуючи їм молитися по польськи. Колиж деякі не вміли по польськи молитися, то піднісся за конірт та саджав на лавку, визнаючи їх. Між іншими назвав кілька разів „кабаном“ дитину Андрія Шкляного.

РОБОТ ПОМАГАЄ В ПЕРЕЗДІ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

Недавно приплив з Франції до Америки французький артист Діран Купаль, у лодці довгий 36 стіп. Він вилупив з пристані Брест 10-го травня, заплив до острова Малера з групою Канарійських островів звідтам до британської Західної Індії, описав до французького острова Мартинік, а зойно звідси прибув до Нью Йорку. Хоч лодка була мала, то він давав собі раду і до по мочі у плаванні вживав штучно го чоловіка, робота, який сповняв таксуму службу, якби самий артист. Очевидно, робот кермував лодкою, коли його накрутив артист, але виконав своє завдання. Артист каже, що він у погоні від ішо спати, а робот кермував за нього лодкою. Купаль є майстер краєвидів чи моревидів і хоче виставити свої твори в Нью Йорку. Потім завантажить свою лодку на корабель і попливе до Франції.

„ХАСИДИ“ ЗЛОДІІ.

Через Львів переїздив зі Стрия до Базарі Рокха. На головному дворі зібралися юрба хасидів, щоб побачити „чудотворця“ рабина. За хасидів переїздили теж кілька злодіїв і вкрали в Сим. Лоса 450 ал. і 50 дол. Тайний агент бачив, як одному „хасиду“ відірвалася була борода й він зараз утік. Поліція шукає того „хасида“, бо знає його по назвищі.

КІЛЬКАСОТ ДОЛЯРІВ ЗГОРІЛИ В ПЕЧІ.

Один землевласник з околиці Бучача одержав за продажу поля кількасот доларів, а хотів сховати їх перед очима родичів, вложив жмут банківних до печі. Підчас його неприяності було одного дня холодно і жінка, не передчувуючи нічого злого, запалила в печі, в якій були долари. Повернувшись до дому, застав землевласник з доларів уже тільки щипту попелу.

САМОСУД НАД НЕВИННИМИ ЦИГАНІМИ.

На ярмарку в містечкові Варвайні у долині Морави наріз злічуваве троха Циганів, що, як пізніше показалося, нічим не провинилися. Серед вагати Цигани звертали увагу незвичайною продово 7-літній дівчинка Анка та її мати Шілана Маринкович. Параз до Циганик підійшов один селянин і закинув, що дівчинка не є і дитиною, але донькою його сестри, що недавно пропала. Зробилося збіговище і розлючений наріз потягнув Циганку з дитиною на поліцію. Тоді розійшлася чутка, що Цигани сховали й убили дитину. Кілька тисяч народу зібралася перед поліційним будинком і почали відкривуватися. Один із Циганив, видячи, що буде зає, пробував тікати. Однак наріз дігав його і затів'їв камінням. Описав виврав з рук поліції Циганку та дитину й роздер їх на кусинки. Вбили теж приятельку Шілану, що мала зізнатися як свідок. Далше рюкба кинулася в сторону циганського табору над рікою. Нарізані Цигани скакали з висоти 10 метрів у воду, ратуючи життя. Підчас салдства виявилось, що дівчинка була справді донькою Циганик Шіланів.

КРОВАВИЙ НАПАД НА ПАРОХІЮ.

В селі Невода (пов. Коросно), нічо вдерлися на парохію опришки. Коли викарй о. Глоуацький пробудився та вийшов із спалень до сусідньої кімнати, сім опришків пішли заоруженою революверів примусило священника, щоб, видав їм готівку з каси Стефчика. В цюж хвилину вб'ї до хати нічий сторож і став стріляти до опришків. Опришки втекли. За ними пустилися в погоню селяни. В погоні опришки вбили селянина Йосифа Банаса. Поліція шукає напасників.

ТРАГЕДІЯ СІЛЬСЬКОГО БІДАКА.

В селі Давидів, пов. Рудків, сільський заробітник, 38-літній М. Павлишин, пішов на лан землевласника Незабоговичів і взяв собі 4 снопи жита. На гарчому винику крадеж, прихилив його Ст. Фурбат, стріляв до нього й поклав його трупом. Фурбата арештовано.

РЕДУКЦІЯ НАУКИ.

Польське міністерство освіти рішило zredukuвати багато професорських катедр у всіх вищих школах у Польщі. У львівському університеті має бути зліквідованих кілька катедр, у політсхідній цій дият загальний університет, у позанський університет 17 катедр. Подібно зробить також в університетах у Кракові, Варшаві та Вильні.

СЕЛЯНИ ПОБИЛИ ЗАЛІЗНОГВАРДІСТІВ.

До громади Ставчесті коло Ботошан (Румунія) прийшли 30 агітаторів залізної гвардії під проводом студента з Букарешту, Вазеро Санду. Вони наїмали коршуму в Нікола Ділексу й запрошували селян афішати й устно на танці. Та селяни до них не йшли, а під проводом свого прімара Теодора Чуня вийшли в коршумі й жадали від них авторизації на заповідні вечерині. Провідник гвардістів образив прімара. Слово за словом і прімаріло до білки. Гвардісти кинулися бити селян. Але селяни було більше й вони перемогли та до крові набили залізногвардістів. Жандармерія перешла слідство. Виявилось, що серед студентів і середньшкільників між залізногвардістами було й багато темних елементів.

ЗАТРОНЕНА СКЛЯНКА ПИВА.

В Стрию арештовано під замітом отроєння залізничника В. Зизду, якого жінка померла ще в червні п. р. Ангела Зиздова лежала довший час у шпиталі. Одного дня прийшов до неї у відвідини її чоловік і приніс їй склянку пива. Зиздова випила пива й зомліла, а згодом померла, не відкашавши притомності. Смерть Зиздова видалася підозрююю і підчас секції виявилось, що Зизда отруїв її арешником.

КЛАДОВИЩЕ, НА ЯКОМУ ДЗВОНЯТЬ ХВИЛІ ЕТЕРУ.

На кладовищі в одному місті на Мадярищині не було дзвонів, що своїм голосом віддавали небицьким на вічний спочинок. Похорони, що відбувалися серед прикрої мовчанки, розили мешканців, що традиційно призивали спочивати місту про смерть звуків дзвонів. Але брак звуків задовольнив дуже скоро при поміч хвиля етеру. І сьогодні завдяки мегафону удар дзвона, що знаходиться у віддалі 10 км. на дзвоніці одного костела, чути на кладовищі з такою докладністю, якби ця „криця“ була перенесена якоюсь чарівною рукою.

УКРАЇНКА.

У белгійському ілюстрованому тижневику „Лібра-Ілюстр“ з 29. липня, ч. 16, знаходимо багато інформацій статтю про Україну у відділі „Наші великі репортажі“, підписана „Ерваль“. Стаття подає головні факти з історії України, зупиняючися головню на політичних подіях від часу великої революції та на сучасному становищі радянської України. Стаття має п'ять кольорових фотографій, у цьому три сільські краєвиди.

ШЕШТОРО ЛЮДЕЙ ОТРУЇЛІ СЯ ГРИБАМИ.

Родина господаря Морараша в Рарану (Буковина) набирила в лісі грибів і спожила їх на обід. Зараз після обіду показалися позначки затроєні в чоловіка й жінки та в їх четверго дітей. Не поміг ніякий й прикладаний лікар. Вечером померла найменша дитина, а сім'їта дівчинка, заради по ній хотіли влітати-літати жінка, а чотири загинули й тато. Маму й двоє дітей вивезли до червонощого шпиталю. Вони здали менше грибів ніж померла. Є надія вдержати їх при життю.

БОРІТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКУ МОВУ НА БУКОВИНІ

УКРАЇНСЬКІ СЕНАТОРИ Й ПОСЛИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІВ ШКОЛИ, ДЕ МЕШКАЄ УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Українські сенатори до румунського сенату й посол до румунського парламенту внесли до румунського міністра справ закордонних домагання, щоб міністер припинив, щоб його наказ, виданий ще в минулому році про навчання української мови в школах у місцевостях з українським населенням, обов'язково в цьому році був виконаний. До цього часу цей наказ місцева шкільна влада ігнорувала і навчання української мови в школах не переводиться.

При кінці свого меморандуму сенатори й посол домагаються, щоб навчання української мови було обов'язково заведено, в чоловічій та жіночій нормальній школі в Чернівцях, де учні українського походження могли би притримуватися на вчителів до народних шкіл у місцевостях з українським населенням. У меморандумі подано спис тих громад з українським населенням, у яких треба негайно завести науку української мови.

Тимчасом румунська влада касує українську мову в тих школах, де вона якось була затрималася. В останніх часах повідомляють, що навчання української мови скасовано в колишній українській державній гімназії. Там же скасовано навчання греко-католицької релігії українською мовою.

МІЖНАРОДНИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ГОЛОДУЮЧИМ НА УКРАЇНІ.

ПАРИЖ (Франція). — У відповідь на заклик українського греко-католицького єпископату на чолі з митрополитом Шептицьким, зверненого до християнського світа, тут засновано міжнародний комітет допомоги голодуючим на Україні. До комітету ввійшли більшість визначних чужинців. З української сторони найактивнішу участь у цьому комітеті бере буковинський командант Січових Стрільців, полковник Василь Вишиваний.

БОЙКОТ ВІЙНИ.

ЛОНДОН (Англія). — На з'їзді Партії Праці ухвалено резолюцію, в якій партія проголосувала бойкот війни. На випадок вступлення Англії в війну, робітництво має вийти на загальний страйк, як протест проти війни. Резолюція допускає участь робітництва лиш у такій війні, коли би були загрожені ворогом терени Великої Британії.

Хтось запитав, що робити тоді, як Японія напала на Австралію. Та ніякої відповіді не одержав. За англійськими законами заклик до загального страйку є протидержавним злочинним, а тому годі сказати, як партія погодить цю постанову з законом.

ПОЛЬША ШУКАЄ ПОРОЗУМІННЯ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАРШАВА (Польща). — Польський міністер закордонних справ, Бек, мав у Женеві переговори з німецьким міністром Нойртом, про підписання польсько-німецького торговельного договору. Як відомо, свого часу такий договір був вироблений і ратифікований польським сеймом, але Німеччина його не ратифікувала.

Від того почалася між польщею й Німеччиною митна війна, яка привела до того, що майже припинили дозві німецьких фабрикатів до Польщі. Та від того тратила не лише Німеччина, але й Польща, позбавлена дешевих німецьких виробів. Сподіваються, що тепер приїде до підписання торговельного договору між цими двома сусідами.

ЧЕХИ РОЗВ'ЯЗАЛИ ФАШИСТІВСЬКУ ПАРТІЮ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Уряд розв'язав чехословацьку партію націонал-соціалістів (фашистів) як протидержавну партію. Лідери партії арештували і будуть їй судити за державну зраду. Уряд заявив, що він буде рішуче боротися проти кожної спроби повалити в Чехословаччині демократично-парламентарний устрій та впровадити яку-то не було диктатуру.

НЕ МОЖУТЬ ПРИЧЕПИТИ КОМУНІСТІВ ДО ПІДПАЛУ РАЙХСТАГУ.

ЛЯПІПЦІ (Німеччина). — На суді про підпал райхстагу всі обвинувачені комуністи: лідер німецьких комуністів Тоглер та три боргаські комуністи дають докази своєї непричастності до підпалу райхстагу. Ван дер Любе признається знову до підпалу, але він рішуче заперече свою причастність до комуністичної партії й твердить, що він не мав ні з ким змови.

Прокуратура далі старастарся обвинуватити комуністів і покликана на свідків кількох діяльних гітлерівців, які мають свідчити проти комуністів. Між ними є такий, що донедавна був визначним діячем комуністичної партії, а тепер є завзятим агітатором-гітлерівцем.

